

Regina Wiśniowska-Węglarz

POTOKI „NICZYJE” Z CYKLU RZEKI SADECCZYNZY CZĘŚĆ II

Gospodarowanie wodami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi reguluje Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. *Prawo wodne*.

W rozdziale 2 Ustawy, zatytułowanym *Prawo własności wód*, czytamy:

Prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonuje:

- *Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – w stosunku do wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej (...);*
- *Marszałek województwa (...) – w stosunku do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa (...) oraz w stosunku do pozostałych wód niewymienionych w pkt. 1–3.*

W myśl cytowanej Ustawy w dniu 17 grudnia 2002 r. zostało wydane Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną. Rozporządzenie określa imiennie w załączniku nr 1, które rzeki i potoki podlegają administracji Zarządu Gospodarki Wodnej, w załączniku nr 2 i 3 – marszałkowi województwa.

Stąd w załączniku nr 1 można odnaleźć rzekę Poprad i potoki takie, jak: Muszynka, Szczawnik, Zimne, Smereczek, Milik, Andrzejówka, Żegiestowski Potok, Jastrzębik, Młynne, Słupne, Złocki Potok, Szczawiczny Potok.

W załączniku nr 2 i 3 brak jest potoków z terenu gminy Muszyna.

Gdy spojrzymy na mapę zamieszczoną w *Atlasie Podziału Hydrograficznego Polski*, zauważymy, że na omawianym terenie znajduje się znacznie więcej cieków, niż wymieniono w załączniku nr 1. Ta ogromna ilość potoków, małych i bardzo małych cieków oraz strug należy do tzw. „cieków pozostałych”.

Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie w imieniu marszałka Województwa Małopolskiego rozpoczął zakładanie elektronicznej ewidencji cieków nieujętych w Rozporządzeniu.

W chwili obecnej na terenie gminy Muszyna zidentyfikowano 321 potoków, o łącznej długości 188.730,00 mb.

W tabeli zestawiono sołectwa, na terenie których znajdują się przedmiotowe ciek.

Lp	Nazwa miejscowości	Ilość	Ogólna długość [mb]
1.	Andrzejówka	6	3.500,00
2.	Dubne	5	5.380,00
3.	Milik	55	24.730,00
4.	Muszyna	170	99.010,00
5.	Powroźnik	3	3.600,00
6.	Szczawnik	33	20.800,00
7.	Złockie	4	2.350,00
8.	Żegiestów	45	29.360,00
	Razem	321	188.730,00

Każdy z potoków zostaje zapisany jako „potok bez nazwy”, z dołączeniem kolejnego numeru i symbolu, np. MNS/P/170 (Małopolska Nowy Sącz – potok – numer kolejny). Wykaz jest wciąż otwarty, ponieważ nieustannie trwają prace związane z wyszukiwaniem pominiętych w Rozporządzeniu cieków.

Uporządkowanie sprawy ewidencji potoków ma ogromne znaczenie dla mieszkańców gminy, gdyż wszelkie prace związane z zagospodarowaniem terenów przyległych do potoków, przekraczaniem koryt mediami (przyłącza energetyczne, gazowe, wodociągowe, kanalizacyjne itp.), dojazdy do działek – przejazdy w bród lub przepusty czy mostki, wymagają zgody administratora cieku i pozwolenia wodnoprawnego, nawet gdy potok nie ma wydzielonej geodezyjnej działki (wymogi Ustawy *Prawo budowlane i Prawo wodne*).

Bardzo bolesną kwestią pozostaje utrzymanie w należywym stanie technicznym koryt potoków „pozostałych” oraz zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego w rejonie ich oddziaływania. Z uwagi na brak środków finansowych, ciekie te w większości pozostają jako obiekty „bez finansowania”.

Taki stan ma jednak pozytywną stronę. Potoki, nieujęte w Rozporządzeniu, są to potoki górskie w większości płynące przez tereny zalesione o dużych i bardzo dużych spadkach podłużnych, niekiedy płynące okresowo (w czasie roztopów lub większych opadów). Długość ich waha się od 120 mb do 3,0 km. Wszystkie położone są na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Doliny ich pozostają dzikie i pierwotne. Brak interwencji człowieka daje im swobodę wyszukiwania najdogodniejszej drogi spływu. Dzięki temu możemy podziwiać niespotykane gdzie indziej meandry, wodospady, bystrza, kaskady.

„Dzikie” doliny strumieni sprzyjają zachowaniu unikalnego środowiska przyrodniczego. Stanowią one jakby korytarze ekologiczne dla zwierząt, a w szczególności płazów i gadów. Piękno koryt o stromych skalistych brzegach, których wysokość dochodzi czasami do kilkudziesięciu metrów, by niżej przejść w trawiastą podmokłą dolinę, stanowi o unikalności i pięknie Ziemi Muszyńskiej.

Innym zagadnieniem związanym z ciekami „pozostałymi” są tzw. „Jarki” (w Muszynie słowo „jarek” używało się jako nazwę własną, stąd w tekście duża litera), które służą do odwodnienia terenów zamieszkałych. Taki „Jarek” płynął na przykład wzdłuż ul. Rolanda do Muszynki, z okolic ul. Ogrodowej do Popradu, wzdłuż drogi na cmentarz do Muszynki. W nasypie linii kolejowej do Krynicy pozostały przepusty, którymi kolej żelazna przekraczała właśnie takie „Jarki”. W czasie prac związanych z modernizacją ulic, większość „Jarków” została zasypana. Nie zawsze pomyślano o ułożeniu rurociągu dla odprowadzenia wody. Zemściło się to w czasie powodzi w 2002 roku, gdy część miasta została zalana lawiną błotną.

W czasie tej powodzi zostało zdewastowane koryto potoku Wilcze. Przypuszczam, że jedną z przyczyn było naruszenie równowagi doliny, przez podcięcie stoku dla przebudowy drogi leśnej, biegnącej wzdłuż potoku.

Każda bezmyślność i nonszalancja wobec środowiska naturalnego przynosi szkody, dlatego chronimy naszą przyrodę tworząc rezerwaty, parki, ostoje. Ochrona unikalnych walorów przyrodniczych, obszarów źródłiskowych i leśnych cieków winna być tak prowadzona, by stwarzać szansę dla rozwoju gminy, by przyciągać turystów zakochanych w naszej przyrodzie.

Teksty źródłowe:

1. Ustawa z dnia 18.07.2001 r. *Prawo wodne* (Dz. U. Nr 115 z 11.10.2001r. poz. 1229 z późniejszymi zmianami).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z 17.12.2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną (Dz. U. Nr 16 z 2003 r. poz. 149).
3. Ewidencja cieków pozostałych Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Rejon Nadzoru Urządzeń w Nowym Sączu.
4. Mapa hydrograficzna na podstawie *Atlasu Podziału Hydrograficznego Polski*. Część 1. Praca zbiorowa pod kierunkiem Haliny Czarneckiej, Warszawa 2005; skala 1:200 000.